



Handläggare: Cecilia Rivard

Telefon: 08-508 18 048

Tomas Heimskiöld

Telefon: 08-508 19 423

Till

Farsta stadsdelsnämnd

2010-06-17

Aktivitetshus i Farsta

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen och ger förvaltningen i uppdrag att inrätta ett aktivitetshus i tunnelbanehuset i Farsta centrum, med den inriktning som föreslås i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att från hösten genomföra förändringar vid fritidsgården Tuben enligt förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Ingrid Friberg
avdelningschef

Inger Norman
avdelningschef

Sammanfattning

I tunnelbanehuset i Farsta centrum hyr förvaltningen lokaler för kontor och fritidsverksamhet. Fastighetsägaren Atrium Ljungberg AB och förvaltningen är överens om att lokalerna behöver rustas upp. I dialogen mellan fastighetsägare och förvaltning har tankarna kring att skapa ett aktivitetshus för alla åldrar tagit form.

Befintlig fritidsgård föreslås vara kvar liksom replokaler, studio och danslokaler. Fritidsgården kompletteras med annan samverkande verksamhet. Den översta våningen föreslås inrymma flexibla aktivitetsrum och konferenslokaler, med uthyrning av lokalerna till både interna och externa aktörer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben i samarbete med avdelningen för barn och unga och avdelningen för äldre. Samråd har också skett med representanter för pensionärsrådet och handikapprådet. MBL-förhandling sker den 15 juni 2010.

Bakgrund

Tunnelbanehuset i Farsta centrum ägs av Atrium Ljungberg AB och samtliga tre våningsplan hyrs ut till förvaltningen. Varje våningsplan är cirka 450 kvm. På det översta planet finns kontorslokaler, mellanplanet inhyser fritidsgården Tuben och på källarplanet finns replokaler, musikstudio och danslokaler som tillhör fritidsgårdens verksamhet. Gatuplanet utgörs av tunnelbaneentrén och butiksytor.

I kontorslokalerna har ett tiotal personer sina arbetsplatser. Det är fackliga organisationer, delar av avdelningen för vuxna och avdelningen för barn och unga. Kontorslokalerna kommer att utrymmas och personalen flyttar till andra lokaler på Storforsplan hösten 2010.

Fastighetsägaren och förvaltningen är överens om att lokalerna är i dåligt skick och att de behöver rustas upp och båda parter är intresserade av att en översyn görs av husets funktioner som helhet. En vidareutveckling och förnyelse av både verksamhet och gestaltning är önskvärd. Atrium Ljungberg har presenterat ett intressant förslag till ombyggnad både utvändigt och invändigt av entrén. Detta är också i linje med stadens nya översiktsplan och pilotprojektet Farsta Large som innebär att Farsta ska utvecklas till en tyngdpunkt i söderort.

I dialogen mellan fastighetsägare och förvaltning har tankarna kring ett aktivitetshus för alla åldrar tagit form. Detta skulle vara en central mötesplats med en blandning av kommunala och andra verksamheter som kompletterar varandra. Farsta centrums attraktivitet och tillgänglighet skulle öka ytterligare också efter att butikerna stängt kvällstid.

För Atrium Ljungbergs fastighet på Farstagången med kulturnämndens bibliotek och Kulturskolan – Vår Teater pågår ett projekt som syftar till en utökad samverkan mellan biblioteket och Kulturskolan. Tanken är att framtida verksamheter i tunnelbanehuset och det kombinerade biblioteket-kulturhuset ska samverka och komplettera varandras verksamheter.

För att ta reda på vilka behov och önskemål som finns när det gäller lokalerna i tunnelbanehuset har intervjuer genomförts med dem som är verksamma i huset idag och med bland annat företrädare för äldreomsorgen, skolan, polisen och studieförbundet som kan tänkas ha ett framtida intresse av lokalerna. Under vårens

ungdomsrådslag som hållits på fritidsgårdarna framkom att besökarna på Tuben ville ha generösare öppettider, mer dans, fler ordnade aktiviteter och även samverkan med näringslivet. Inom äldreomsorgen finns idag ett behov av mötesplats för äldre till exempel café och annan öppen verksamhet.

Intervjuerna har genomförts efter ett till viss del formaliserat frågeformulär med tyngdpunkt på nyttjandegrad, aktiviteter idag och framtida utvecklingspotential av tunnelbanehuset. Studiebesök har gjorts på intressanta mötesplatser, som Dieselverstaden i Sickla, 2:a Hemmet i Skärholmen och Ungdomens hus i Fittja.

Redovisning av förutsättningarna för ett aktivitetshus

Förutsättningar i fastigheten

En av Farstas mest centrala byggnader är Atrium Ljungbergs fastighet som utgör entrén till tunnelbanestationen och som därutöver innehåller lokaler för kontor och fritidsgård. Husets geografiska placering gör det attraktivt för utåtriktad verksamhet. Av de verksamheter som finns i fastigheten idag är fritidsgården Tuben en publik verksamhet, men den vänder sig endast till åldersgruppen 16-20 år. En svårighet med huset är att ingen av förvaltningens verksamheter är möjlig att ha i gatuplan då det upptas av tunnelbaneentré och butiker. En annan är att entrén ligger undanskymd och osynlig vid sidan om stråket där människor rör sig. Förslag på ny entré med möjlighet till exempelvis utställningsverksamhet har tagits fram av Atrium Ljungberg.

Fritidsgården Tuben

Tuben flyttade in sin verksamhet i lokalerna 1992 och var då en fritidsgård för ungdomar i åldern 13-19 år. Inriktningen för äldre ungdomar, 16-20 år, samt en profil med större delaktighet, eget skapande och projekt startade för cirka fem år sedan. Verksamheten kretsar mycket kring musik, dans och övrig kultur. I källarplanet finns det bland annat två replokaler, danslokal och en inspelningsstudio som kan bokas.

Majoriteten av besökarna är pojkar, cirka 60 %. Marknadsföringen av Tubens verksamhet sker via övriga fritidsgårdar och Farsta gymnasium. Många projekt och arrangemang marknadsförs också av ungdomarna själva. De flesta som går på Tuben deltar i verksamheten i flera år. Antalet besökare var 900 i snitt per månad under 2009. På lördagar förekommer ibland särskilda arrangemang som konserter, danstävlingar med mera, ofta ett resultat av ungdomarnas egna idéer. Projektmedel till arrangemangen söker ungdomarna ofta genom kulturnämndens projekt "En snabb slant".

I den öppna verksamheten, som utgör basen för Tuben, deltar främst Farstaungdomar 16-20 år. Personalen knyter kontakter och etablerar en relation som ofta leder till att ungdomar startar egna projekt i verksamheten. De som spelar i band eller dansar i lokalerna kommer från hela södra Stockholm. Det är inte ovanligt att de som spelar i band är några år över tjugo.

Verksamheten har öppet fyra alternativt fem dagar per vecka. Söndagar och måndagar är det stängt. Varannan lördag är det öppet till kl 01:00. Tisdag till torsdag öppnar Tuben på eftermiddagen, kl 14:00 eller kl 15:00, och stänger kl 21:00. På fredagar stängs verksamheten kl 18:00. Förutom musik och dans anordnas annan kreativ verksamhet som tröjtryck, smycken, måla på glas, sy kläder och DJ-verksamhet samt data och öppen verksamhet. För närvarande saknas café. På måndagseftermiddagarna har förvaltningen öppen verksamhet för unga föräldrar i Tubens lokaler.

Äldreomsorgen

Äldreomsorgen ser ett behov av en mötesplats i Farsta centrum. Tunnelbanehuset med sitt centrala läge skulle vara en utmärkt plats för café, föreläsningar, musikarrangemang med mera.

Enligt lagändring från den 1 juli 2009 omfattar anhörigstödet samtliga programområden. Det betyder att verksamheten på sikt kommer att öka i omfattning och ett behov av lokaler finns. En mötesplats behövs för aktiviteter inom anhörigstödet. Aktiviteter kan vara friskvård för äldre, exempelvis gymnastik ett par dagar i veckan. Det skulle vara utmärkt om något studieförbund hade sin verksamhet i lokalerna som anhörigstödet skulle kunna samarbeta med.

Ekonomi

Det finns idag budgeterat för fem heltidstjänster för Tubens verksamhet. För år 2009 redovisades intäkter om 65 000 kronor vilket omfattar hyresintäkter, entréavgifter, caféförsäljning med mera.

Intäkter kommer bland annat från de som betalar hyra för att ha tillgång till olika lokaler. Det finns fyra replokaler (utan instrument) och ungdomarna betalar per lokal. Fyra band delar på en lokal vilket ger ungefär 4000 kronor per månad. Verksamheten har två replokaler utrustade med instrument och för dessa betalar varje ungdom 200 kronor per termin alternativt 25 kronor per gång. För närvarande är det sex olika band som hyr lokalerna. Det är omkring 24 personer som är verksamma och de flesta är i åldern 18-21 år. Intäkten är 4800 kronor per termin. Inspelningsstudio kostar 120 kronor per timme och ger en intäkt på 800-1000 kronor per vecka. För dansstudio betalas 25 kronor per gång alternativt 200

kronor per termin. Ungefär 20 personer i åldern 16-20 år är aktiva för närvarande. Ungefär hälften av de som spelar i band och de som dansar kommer från stadsdelsområdet.

Kulturskolan (inom kulturnämnden) hyr lokaler för sin verksamhet och för det betalar de cirka 25 000 kronor per termin. Även Studieförbundet hyr in sig i lokalerna.

Övriga intressenter

Närpolisen

Polisens ungdomsråd har vid ett flertal tillfällen uttryckt en önskan om en mötesplats som inte har någon speciell inriktning utan ett ställe att gå till där alla känner sig välkomna. En öppen verksamhet med café, tillgång till datorer och vuxna som har tid för dem. Närpolisen anser att Tuben är en positiv tillgång för de lite äldre tonåringarna.

Farsta gymnasium

Av Farsta gymnasiums 670 elever har 84 % en annan folkbokföringsadress än Farsta. Enligt skolans rektor är inte Tuben en naturlig mötesplats för skolans elever. Målgruppen för Tuben är Farstaungdomar vilket förklarar varför det saknas samverkan kring verksamhetens utformning mellan gymnasiet och fritidsgården.

Studieförbund med flera

Förvaltningen ser gärna hyresgäster med egen verksamhet som kan samverka med de aktiviteter förvaltningen bedriver. På förfrågan har några studieförbund sagt att de har önskemål om att bedriva kurs- och studiecirkelverksamhet i Farstaområdet men att det är svårt att hitta lämpliga lokaler. Medborgarskolan söker lokaler för vävning, dans och målning men också vanliga teorisalar för språk, data, foto med mera.

ABF tycker att det skulle vara mycket intressant om tunnelbanehuset kunde rymma skapande verksamheter, särskilt för barn. ABF har en del verksamhet i Farsta Gård för äldre men det ligger lite avsidet till. De äldre vill inte gå dit, i synnerhet inte vintertid. Förutom behov av teorisalar och rum med internetuppkoppling finns även önskemål om en lite större föreläsningssal. ABF vill gärna ha en inriktning på idrott och hälsa med yogagrupper och liknande.

Seniornet, en allmännyttig ideell förening, har en klubb i Hökarängen/Farsta som eventuellt skulle vara intresserad av att förlägga verksamhet i tunnelbanehuset. Att

låta ungdomar lära äldre om datorer och mobiltelefoni är en idé som kan utvecklas.

Pensionärsrådet och handikapprådet

Fram till för fem år sedan hade PRO all sin verksamhet en trappa upp i tunnelbanehuset. Verksamheten omfattade kurser, cirklar, möten och även dans varannan söndag. Pensionärsföreningar och andra intresseorganisationer vill gärna komma tillbaka till Tuben. Aktiviteter över generationsgränserna är de positiva till, exempelvis ungdomar som utbildar äldre i hur datorer och mobiler kan användas. Läxhjälp är ett annat förslag.

Representanter för stadsdelsnämndens pensionärsråd ser gärna att olika föreningar kommer in i huset för att ha möten och andra aktiviteter. I övrigt kan de tänka sig utställningar, kurser och cirklar som vänder sig till alla åldrar. För att tunnelbanehuset ska bli mer attraktivt anser representanterna för rådet att entrén måste ges en ny utformning.

Handikapprådets representanter har framfört önskemål om en biograflokal som är tillgänglig för alla. Lokalen ska även kunna användas för konferenser och andra typer av aktiviteter.

Studiebesök vid liknande verksamheter

Dieselverkstaden i Sickla

Dieselverkstaden i Sickla är en verksamhet för alla åldrar. Det är en ombyggd industrilokal i flera plan som bland annat innehåller bibliotek, café, restaurang, biograf, inomhusanläggning för klättring, konsthall och en stor scen för teater och konserter. På ett våningsplan finns nio verkstäder för musik, drama, dans, media och bild och form. På dagarna besöker skolor och förskolor verkstäderna och på kvällar och helger bedrivs kursverksamhet. Dieselverkstaden är ett kulturhus att inspireras av. Däremot är det svårt att överföra deras koncept till hur en framtida utformning av tunnelbanehuset i Farsta centrum kan se ut.

2:a Hemmet i Skärholmen

I Skärholmen finns mötesplatsen 2:a Hemmet för gymnasieungdomar och elever i årskurs 9. Lokalerna som disponeras i centrum är cirka 1700 m² i ett plan på gatunivå. Utöver själva mötesplatsen med café finns det gott om övriga lokaler. Mötesrum, stor hall med scen och plats för idrott, film med mera, danssal och ytterligare ett antal rum för olika aktiviteter. Ungdomens hus 2:a Hemmet invigdes i september 2006. Verksamheten har öppet på kvällstid fem dagar i veckan. Varje

dag finns en organiserad aktivitet inplanerad men det går också att gå till 2:a Hemmet bara för att "hänga".

Det finns ett tydligt uppdrag som anger vad 2:a Hemmet ska arbeta med där bland annat en meningsfull fritid, genusperspektiv och arbete med funktionsnedsatta ingår. Ungdomarna är själva med och bestämmer över verksamhetens innehåll genom den valda styrelse som finns. Av besökarna är 48 % flickor. En vanlig vardagskväll kommer det ungefär 30-40 personer, fredagar mellan 80-100 personer och de flesta kommer från stadsdelsområdet.

Det finns ett aktivt föreningsliv i Skärholmen och många av dessa hyr mötesrum i 2:a Hemmets lokaler. Barn- och ungdomsföreningar betalar ingen hyra, pensionärer betalar halv taxa, övriga vuxna betalar 100 kronor per timme, vilket är hel taxa. Verksamheten får med andra ord inga större intäkter från uthyrningen men väl utnyttjade lokaler.

Ungdomens hus i Fittja

Ungdomens hus i Fittja startades 1998 och var en idé från ungdomarna själva. Målsättningen för verksamheten är att vägleda ungdomar in i en positiv ungdomskultur med integration och demokratiskt tänkande som förtecken.

Ungdomsgården har en mindre biosalong, café, DJ-skola, datasal, musik, boxningsring, fotbollsförening och uteplats med grillmöjligheter. Målgruppen är unga mellan 16 och 25 år. Den övre höga åldersgränsen är satt utifrån en situation där det förelåg ett stort socialt behov i Fittja att inkludera också unga vuxna.

Andelen flickor i verksamheten är endast cirka 15 %. Mycket arbete har lagts ned på samarbete med föräldrar för att flickorna ska få en möjlighet att vara på gården och gå på gårdens evenemang.

Under senare år har aktiviteterna inriktats mer och mer mot arbetsmarknaden, med föreläsningar, diskussioner och möten om karriär, arbete och utbildning. Ungdomens hus besöks av 50-60 personer på vardagskvällar och 100-120 personer på fredagar och lördagar. Rekryteringen sker via kompisar och genom samarbetet med Fittjaskolan. Ungdomens hus är öppet alla dagar i veckan kl 17:00-22:00 vardagar, fredagar och lördagar till midnatt och söndagar kl 15:00-20:00. Ungdomarna har själva fått vara med och påverka öppettiderna.

Förvaltningens förslag

Förvaltningens administrativa personal inklusive fackliga organisationer som har sina kontorsarbetsplatser på det övre planet i tunnelbanehuset kommer under år

2010 att flytta ur lokalerna och planet kommer därmed att tomställas. Kvar blir fritidsgården Tuben med sin verksamhet på första våningsplanet och i källarvåningen.

Idéer för framtiden enligt Tubens verksamhetsansvariga kan vara ett allaktivitetshus där Tuben och kulturskolan är integrerade och har ett utökat samarbete med förvaltningens äldreomsorg, föreningar och studieförbund. Ungdomar som undervisar äldre inom data och mobiltelefoni för att få praktik och referenser är en god idé. Studieförbundsverksamhet för alla åldrar är välkommet. Även Unga Örnar har visat intresse att eventuellt förlägga delar av sin verksamhet i tunnelbanehuset.

Verksamhetens lokaler bör även i fortsättningen utformas för möjlighet till ungdomskulturell verksamhet men även hälsa och friskvård med mera bör vara en del i verksamheten. Struktur och tydlighet i öppettider, när det går att disponera lokaler, förberedelsestid med mera är viktigt för samarbetet med övrig verksamhet om lokalen ska vara attraktiv.

Förvaltningen föreslår att ett aktivitetshus skapas i Farsta centrum i tunnelbanehuset. Det finns ett stort intresse och behov av en verksamhet som vänder sig till en bredare målgrupp än idag. En förutsättning för ett aktivitetshus med många olika verksamheter är att lokalerna byggs om och anpassas och blir helt tillgängligt även för besökare med funktionsnedsättning. Aktivitetshuset kan bidra till att olika grupperingar möts utifrån gemensamma intresseområden såväl inom som över generationsgränserna. En utveckling av tunnelbanehuset stämmer även överens med den nya översiktsplanens intentioner att göra Farsta till en tyngdpunkt i söderort vad gäller kultur, bostadsbyggande, kommunikationer, kommersiell service med mera.

Det är många som är intresserade av att förlägga sin verksamhet till tunnelbanehuset tack vare det centrala läget i Farsta – pensionärsorganisationer, anhörigstöd, studieförbund, fritidsverksamheten med flera. Samtliga som har intervjuats har en positiv inställning till en mer integrerad verksamhet i fastigheten. De intressekonflikter som kan uppstå mellan olika grupper och generationer kan undvikas genom en väl ordnad struktur. Bra exempel på detta finns på 2:a Hemmet i Skärholmen.

Källarvåningen med danslokaler och studios är verksamheter som passar bra för befintliga lokaler. Tidsmässigt utnyttjas lokalerna dock alltför begränsat och beläggningen måste effektiviseras över dygnets timmar. Uthyrningsverksamheten behöver utökas både till stadens verksamheter och till externa hyresgäster.

Lokalerna måste uppmärksammas och marknadsföras bättre än idag. Inför budget 2011 måste en översyn av avgifterna för uthyrningen av lokalerna göras.

Sammanfattningsvis föreslår förvaltningen att en fritidsgård riktad till ungdomar i årskurs 9 till och med gymnasiet inryms på plan 1 tillsammans med ytterligare några andra kompletterande verksamheter. Den förändrade målgruppen innebär att förutsättningarna för ett samarbete med högstadieskolorna i området stärks och utvecklas.

Lokalerna på plan 1, som har en scen för konserter och andra evenemang, måste kompletteras med en garderob för besökarna. Danslokaler, studio och replokaler ska vara kvar i källarplanet. Omklädningsrum och duschmöjligheter måste dock ses över och förbättras. Den översta våningen föreslås inrymma flexibla aktivitetsrum och konferenslokaler. Utformningen av lokalerna kommer – under förutsättning av nämndens beslut – att ske i samverkan med fastighetsägaren Atrium och personalen.

Fritidsgården föreslås få en inriktning på musik, dans och öppen verksamhet, inklusive ett café. En planerad fast aktivitet bör erbjudas varje kväll. Rådslaget som hölls på fritidsgården i maj 2010 visade att detta är den inriktning ungdomarna vill ha samt ges möjlighet att via representanter från exempelvis arbetsförmedling eller studievägledare få stöd att söka kontakter med näringslivet. Ungdomarna kan med fördel vara de som beslutar vilka aktiviteter som ska finnas i fritidsgården. Exakt hur ungdomarnas medverkan kommer se ut får lösas efter hand.

Utrymmena ska vara möjliga att hyra både för interna och externa aktörer. Mer samarbete med studieförbund och andra externa hyresgäster skulle innebära att fler får tillgång till lokalerna och att intäkterna kan öka.

En ombyggnad av tunnelbanehuset skulle betyda att kultur i olika former kan ta plats i Farsta centrum och ge en positiv inverkan på föreningslivet och annan utåtriktad verksamhet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner redovisningen och ger förvaltningen i uppdrag att inrätta ett aktivitetshus i tunnelbanehuset i Farsta centrum, med den inriktning som föreslås i detta tjänsteutlåtande.

Förvaltningen föreslår vidare att verksamheten vid fritidsgården Tuben från och med höstterminen 2010 riktas till ungdomar från årskurs nio i grundskolan till och med årskurs tre på gymnasieskolan. I enlighet med rådslagen bör en fast aktivitet erbjudas varje kväll. Eftersom verksamheten riktar sig till skolungdomar ska



fritidsgården vara öppen kvällstid. För närvarande föreslås öppettider mellan kl 17:00 och 22:00 på vardagar och till kl 24:00 på fredagar och/eller lördagar. Öppettiderna kan ungdomarna själva vara med att påverka.

Förändringsarbetet kommer att genomföras i samverkan med fritidens och äldreomsorgens personal, ungdomar och fastighetsägaren.

Bilaga

MBL-protokoll den 15 juni 2010